

ELEKTRŪNŲ „AŽUOLYNO“ PROGIMNAZIJOS PIRMOSIOS PAGALBOS ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROJI DALIS

1. Elektrėnų „Ažuolyno“ progimnazija (toliau — Progimnazija) pirmosios pagalbos organizavimo tvarkos aprašas (toliau — Aprašas) parengtas vadovaujantis teisės aktais:
  - 1.1. Visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos aprašu patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1035/ISAK-2680;
  - 1.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. V-630 „Dėl visuomenės sveikatos priežiūros specialisto, vykdančio sveikatos priežiūrą mokykloje, kvalifikacinių reikalavimų aprašo patvirtinimo“;
  - 1.3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. V-773 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2011 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.
2. Tvarkos aprašas reglamentuoja pirmosios pagalbos organizavimą Progimnazijoje.

II. PIRMOSIOS PAGALBOS ORGANIZAVIMAS

3. Visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos aprašo III skyriaus VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTO FUNKCIJOS, TEISĖS IR PAREIGOS p. 17.11. įpareigoja visuomenės sveikatos priežiūros specialistą (toliau –VSPS) teikti ir (ar) koordinuoti pirmosios pagalbos teikimą Mokykloje. Todėl kiekvienas mokykloje sveikatos priežiūrą vykdančias VSPS privalo mokėti teikti pirmąją (*bet ne medicininę*) pagalbą. VSPS neturi teisės atlikti asmens sveikatos priežiūrai priskirtų licencijuotų paslaugų (duoti vaistus, daryti injekcijas). Neturint būtinosios kvalifikacijos bei licencijos asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimui, tokie veiksmai yra neteisėti ir neleistini.
4. LIETUVOS HIGIENOS NORMOS HN 21:2011 „MOKYKLA, VYKDANTI BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS. BENDRIEJI SVEIKATOS SAUGOS REIKALAVIMAI“ III skyriaus p. 9 nurodyta, kad Mokyklos darbuotojai gali dirbti tik teisės akto nustatyta tvarka pasitikrinę sveikatą ir įgiję žinių higienos, o pedagoginiai darbuotojai ir pirmosios pagalbos teikimo klausimais bei turėti sveikatos žinių atestavimo pažymėjimus. Todėl pedagogai taip pat privalo mokėti teikti pirmąją pagalbą.

Pirmoji pagalba – tai paprasti veiksmai, siekiant turimomis priemonėmis išsaugoti nukentėjusiojo žmogaus gyvybę ir sustabdyti sveikatą žalojančius veiksnius. Griežtai draudžiama mokiniui, susižalojus ar ūmiai sutrikus jo sveikatai, savo nuožiūra duoti vaistus.

5. Veiksmai, mokiniui susižalojus arba ūmiai sutrikus jo sveikatai:

- 5.1. į įvykio vietą (klasę, sporto salę, koridorių, progimnazijos kiemą) skubiai kviečiamas progimnazijos visuomenės sveikatos priežiūros specialistas (toliau – VSPS) arba susirgęs ar patyręs traumą mokinys nuvedamas į sveikatos kabinetą;
- 5.2. jeigu VSPS progimnazijoje įvykio metu nedirba, pirmąją pagalbą susirgusiam ar patyrusiam traumą mokiniui privalo suteikti įvykio vietoje arba arčiausiai jos esantys pedagogai;
- 5.3. suteikus pirmąją pagalbą ir, įvertinus mokinio būklę, informuojami;
- 5.4. nukentėjusiojo mokinio tėvai/globėjai/teisėti mokinio atstovai;

- 5.5. progimnazijos administracija (direktorė, direktorės pavaduotojai ugdymui);
- 5.6. **jei reikia, kviečiama GMP (telefono numeris 112).**
6. GMP būtina kviešti šiais atvejais:
- 6.1. nukentėjusysis nesąmoningas;
  - 6.2. sunkiai kvėpuoja, dūsta;
  - 6.3. jaučia diskomfortą, skausmą ar spaudimą krūtinėje, kuris trunka ilgiau kaip 5 min. arba kartojasi;
  - 6.4. labai kraujuoja;
  - 6.5. vemia ar kosi krauju;
  - 6.6. jaučia nepraeinantį spaudimą ar skausmą pilve;
  - 6.7. esant traukuliams;
  - 6.8. skundžiasi stipriu galvos skausmu arba neaiškiai kalba;
  - 6.9. įtarus apsinuodijimą;
  - 6.10. įtarus galvos, kaklo ar nugaros sužeidimus;
7. Pirmoji pagalba teikiama, apžiūrėjus nukentėjusį nuo galvos iki kojų, vadovaujantis rekomendacijomis:
- 7.1. nepakenkite;
  - 7.2. stebėkite sąmonę ir kvėpavimą;
  - 7.3. padėkite nukentėjusiajam susirasti patogiausią kūno padėtį;
  - 7.4. jeigu įtariate, kad sužalotas stuburas, nejudinkite ir neleiskite jam judėti saugokite, kad neperšaltų ar neperkaistų;
  - 7.5. nuraminkite;
  - 7.6. teikite pagalbą nustatytų specifinių sužalojimų atveju (sutvarstykite žaizdas, įtvirtinkite lūžius ir kt.)
8. Jei nukentėjusysis sąmoningas:
- 8.1. geriausia nukentėjusiojo padėtis ištikus šokui, kojas pakelkite aukščiau širdies lygio, dėl sunkio jėgos iš jų į centrinę kraujotaką bei širdį patenka daugiau kraujo;
  - 8.2. jei įtariate kojų kaulų lūžius, pirmiausia juos įtvirtinkite, po to galūnes šiek tiek pakelkite;
  - 8.3. geriausia nukentėjusiojo padėtis, pasireiškus dusuliui, suteikti jam pusiau sėdimą padėtį;
  - 8.4. jei ištiko galvos trauma, bet stuburas nepažeistas, nukentėjusiojo galvą šiek tiek pakelkite, kad pagerėtų veninio kraujo nutekėjimas iš galvos ir sumažėtų galvosūdis.
9. Skubus nukentėjusiojo transportavimas į gydymo įstaigą yra vienas svarbiausių pirmosios pagalbos veiksmy.
10. Transportavimas asmeniniu ar nepritaikytu transportu galimas tik tais atvejais, jei jis nepablogina nukentėjusiojo būklės.
11. Transportuoti draudžiama, jei nukentėjusysis nesąmoningas, dėl patirtos traumos jį ištiko (ar gali ištikti) šokas, sutriko arba sustojo kvėpavimas, širdies veikla. Šiais atvejais transportuojama tik specialiuoju medicininio transportu.
12. Visais atvejais geriausia transportuoti GMP.
13. Pradinį gaivinimą pradėti kuo greičiau svarbu, nes klinikinės mirties metu nutrūksta organizmo kraujotaka. Organizmo audiniams pradeda trūkti deguonies. Jautriausios deguonies trūkumui yra smegenų ląstelės, kurios po 5 minučių žūva.
14. Pradinis gaivinimas atkuria gyvybiškai svarbių organų (širdies ir smegenų) kraujotaką ir šių organų ląstelės ilgiau išlieka gyvybingos.

II. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

15. Progimnazijos sporto salėje, mokyklos dirbtuvėse (technologijų kabinete) ir sveikatos kabinete, turi būti įmonės pirmosios pagalbos rinkinys, kurio sudėtis ir apimtis turi atitikti teisės akto reikalavimus.
16. Pirmoji pagalba teikiama pasinaudojant pirmosios pagalbos rinkinio arba turimomis priemonėmis.

17. Griežtai draudžiama žmogui susižalojus ar ūmiai sutrikus jo sveikatai, savo nuožiūra duoti vaistų.
18. Psichologinė pagalba - tai svarbi pirmosios pagalbos dalis. Emocinis palaikymas ir nuraminimas sukelia saugumo jausmą;
  - 18.1. pirmiausiai nusiraminkite patys;
  - 18.2. ramiai informuokite nukentėjusį apie tai, kas vyksta;
  - 18.3. veikite ramiai, švelniai, logiškai, bet tvirtai;
  - 18.4. su nukentėjusiuoju kalbėkite aiškiai ir švelniai, ramiu tonu;
  - 18.5. teikdami pagalbą kalbėkite su nukentėjusiuoju;
  - 18.6. raminkite nukentėjusį ir suteikę pagalbą;
  - 18.7. nepalikite vieno, kol neatvyks GMP.

19. PSICHOLOGINĖ PAGALBA TELEFONU (ištikus emocinei krizei):

- 19.1. Vaikų linija – **116111**;
  - 19.2. Jaunimo linija - **8 800 28888**;
  - 19.3. Linija Dverijs - **800 772700** (pagalba teikiama rusų kalba, linija skirta paaugliams ir jaunimui.);
  - 19.4. Pagalbos moterims linija - **8 800 66366**;
  - 19.5. Vilties linija - **116 123**.
  - 19.6. Krizių įveikimo centras - **Mobilusis +370 640 51555**
20. Pokalbiai nemokami ir konfidencialūs.
21. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas ir pedagogai atsakingi už pirmosios pagalbos organizavimą Progimnazijoje.
-